

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserter) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. avgusta 1898.

Politiški oddelek.

Županski shod v Ljubljani.

Občinski svet vseslovenskega središča, bele Ljubljane, je v svoji seji dne 17. maja t. l. določil vsposed, po katerem se ima v Ljubljani slaviti petdesetletnico slavnega vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Pričele se bodo slavnosti dne 17. avgusta t. l. s shodom slovenskih županov iz Kranjske, Štajerske, Koroške in iz Primorja. Na tem shodu izrečejo slovenski župani kot zastopniki občinske samouprave in po tem takem kot zaupniki vsega slovenskega naroda neomahljivo udanost in zvestobo Slovencev do posvečene osebe Njegovega Veličanstva. Potem izberejo iz svoje srede odposlance, ki prevzamejo nalogo, sporočiti taka čutila ob vznožji Najvišjega prestola.

Občinski svet ljubljanski pač ni mogel na lepši način pričeti s slavnostmi petdesetletnice cesarjeve, nego da vabi v belo Ljubljano župane iz vseh slovenskih pokrajin. Izborna misel, za katero ga moramo zahvaliti, ker je pričakovati, da shod obrodi mnogo lepega in koristnega sadu.

Od vseh strani širne slovenske domovine prihite na omenjeni dan v naše središče župani, da tam v jeden glas združijo izraze udanosti in neomahljivosti do Najvišjega prestola.

Slovenski narod je udan habsburški dinastiji od onega časa, ko je stopil pod njeno vladno do današnjega dne. Udan je in v dolgih stoletjih zgodovina ne pozna niti hipa, v katerem bi bil Slovenec odrekal svojo pokorščino vladajoči habsburški hiši. Ta udanost ga navdaja današnji dan in ga bode tudi v prihodnje.

Dokazov za to nam podaja zgodovina v izobilju, pred vsem pa pričajo bojišča o zvestobi in udanosti slovenskega naroda. Kjerkoli se je bilo treba boriti proti sovražnikom Avstrije, na vseh onih bojiščih je v mogočnih

potokih tekla tudi slovnnska kri v obrambo domovine. Izraziti udanost, podprto z zgodovinskimi dejstvi, bo torej Slovincem kaj lahko.

Poleg udanosti bo treba pa povedati še kaj drugega.

Da je britka naša zgodovina ter da je naša domovina — kakor pravi pesnik — „vdova zapuščena“, to je znano vsakemu, količkaj zavednemu Slovencu. Za to pa tudi ne nameravamo prelivati solza ob spominu na domovino, čeprav nam je padla po krivdi drugih marsikatera postojanka, ker današnji dan smo prišli do spoznanja, da pride do pravice le oni, kateri zaupa v prvi vrsti samemu sebi, ki se dalje zaveda svoje naloge ter ki neizprosno zahteva ono, kar mu gre, pri poklicanih in merodajnih činiteljih. S takimi nazori gledamo v bodočnost, ker upamo, da preženemo ž njimi vse nezakonitosti, s katerimi se še vedno bije Slovencu v obraz.

Razni vladajoči sistemi so se trudili in se še trudijo, raznaroditi Slovence. Posrečilo se jim je v tem pogledu mnogo in še dalje bi bilo prodiralo v naš narod, posebno ob mejah, ono raznarodovanje, da nas ni prešinila slovenska narodna zavednost, ki je napovedala smrt takim raznarodovalnim sistemom.

No, vzredili pa so nekaj, na kar smejo biti oni sami ponosni, od cesar pa se vsak trezno misleč in razsoden človek s studom obrača. Le oni naj kaj velja, ki se poslužuje na severu slovenskih pokrajin nemškega jezika ter na jugu laškega, le onemu naj se postreže povsodi in ugodi v vsakem obziru, če le mogoče; Slovan pa bodi brezpraven helot.

Župani, naši možje, razmišljajte o teh in enakih rečeh ter poleg udanosti izrecite na shodu slovenskih županov tudi svoje težnje in svoje zahteve, kar treba skupno predložiti pred Najvišji prestol.

Na tem shodu pa boste čuli marsikaj poučljivega. Več očíj več vidi in vsi ljudje vse vedo, pravita pregovora; zato bo slišati tam marsikaj lepega in koristnega. Razmere niso povsodi jednake in tudi ljudje si niso povsodi slični. Tukaj se kaj koristnega doseže, kar se tam ne da, tukaj je zopet potreba tako postopati

postopati, tam drugače itd. Stališče shoda ima biti splošno ter ima spajati v sebi točke o potrebah slovenskega naroda na vseh poljih. In združevanja, bližnjega spoznavanja potrebujemo, da moramo lažje naprej, jeden sam ne opravi ničesar.

Sedanji splošni položaj v državi pa je tak, da nas sili k združenju vsestransko, saj se gre tu za prihodnost Slovanov in izbojevati se ima boj, kdo bo od sedaj naprej gospodaril, ali ostanejo še dalje Italijani in Nemci gospodarji v državi pod okriljem vlade, ali se postavi vse narode na jednako ravnopravno stališče.

Zato pa treba bdeti in v teh resnih časih naj nam bo zvezda-vodnica geslo, ki obsvita posvečeno vladarjevo glavo, ter ki se glasi: Z združenimi močmi!

Politični pregled.

Notranji položaj. — Najraznovrstnejše vesti krožijo po listih, vesti, katerih resničnost ni mogoče kontrolirati, ki pa vendar kažejo, da tako velike in globoko sezajoče krize v Avstriji že ni bilo od časa, kar se je po batinah pri Kraljevem Gradcu stvarjala sedanja državnopravna uredba. Krize bi ne bilo, da ne gre za nagodbo. Ta je vzrok vsem homatijam. Ko je grof Thun zaključil zasedanje drž. zbora, je računal, da pri ogerski vladi ne bo resnega upora proti njegovemu nasvetu, naj se uveljavi nov nagodbeni provizorij in sicer na Ogorskem s pomočjo parlamenta, v Cislitvanski pa s pomočjo § 14. Govorilo se je, da pojde stvar gladko, a pokazalo se je, da ne gre. Ogerska vlada se je izrekla proti uveljavljanju nagodbe s § 14. Od tod kriza. Dunajska vlada je naprosila finančnega ministra Kallaya, naj on posreduje pri ogerski vladi, da bi odjenjala od svojega stališča. Kallay se je vozil sem in tja, a opravil ni ničesar. Ogerska hoče obnoviti nagodbo samo s parlamentarno vladano Cislitvansko in odklanja neparlamentarnim potom uveljavljen nagodbeni provizorij. O tem, kako si vlada pomore, vladajo najrazličnejša mnenja. Jedni trde, da se začne zopet pogajati s Čehi in Nemci radi sprave in da potem poskusi parlamentarno obnovev nagodbe oziroma parlamentarno uveljavljanje nagodbenega provizorija, drugi pa trde, da je v kratkem neizogibna revolucija od zgoraj, prememba ustave ali vsaj volilnega reda. Čuje se, da bi vlada rada dala deželnim zborom pravico, voliti državne poslance, ne upa se pa odpraviti peto kurijo in boji se tudi, da bi nemški deželni zbori sploh ne hoteli voliti poslancev; čuje se, da hoče vlada oktroirati Taaffeov volilni red, da pa se temu ustavljajo vplivni krogi, ker se boje, da pride potem preveč socijalnih demokratov in krščanskih socialistov v parlament; čuje se tudi, da izgine ustava tako v Cislitvanski kakor na Ogorskem, da se v obeh državnih polovicah uvede absolutizem in da se z absolutizmom zagotovi obstanek nagodbe. Kaj se zgodi, katera teh vestij je prava, se pokaže kmalu.

Revija nemških veleizdajalcev. — Bismarkova smrt je nemškim nacijonalcem v Avstriji dobro došla. Fruktificarijo jo na najnesramnejši način za pangermansko agitacijo in šču-jejo povsod na izražanje sožalja in druge take demonstracije, da vidijo, kako je že naraslo število pangermanskih stebrov. Želeti bi bilo, da bi se z merodajne strani posvečevalo tem pojavom pangermanskega duha primerna pozornost — dokler še ni prepozno, kajti od te strani preti Avstriji največja nevarnost.

Goluchowski. Minister zunanjih del se mudi v nekem kopališču v Voge zah. Menda si hladi živce, razburjene vsled

neuspehov katere je dosegel s svojo politiko. Grof Goluchowski še tri leta ni minister zunanjih del, a zavozil jo je tako, da je naša država popolnoma brez upliva na Balkanu. Navzlic demantijem, da ne odstopi grof Goluchowski, se te vesti še vedno razširjajo in sicer zlasti po madjarskih listih in čuje se tudi že, da postane sedanji skupni finančni minister Kallay minister zunanjih del.

Knez Bismark †. — Po kratki bolezni je umrl nagloma dne 30. julija t. l. zvečer bivši nemški državni kancelar knez Oton Edvard Leopold Bismarck star 83 let. Rojen je bil v Schönhausenu na Pommerskem kot sin konjeniškega stotnika, potomca stare plemenite rodovine. Po dovršitvi svojih študij, ko je l. 1835 postal doktor prava, stopil je najprvo v državno službo, potem je bil vojak, pa tudi tu mu ni ugajalo in posvetil se je za nekaj časa poljedelstvu. L. 1847 je pričel delovati na političnem polju. L. 1862 je dosegel, da je postal ministerski predsednik in voditelj zunanje politike. L. 1890 se je podal v pokoj in je od tedaj živel na svojem posestvu v Saksonskem gozdu. Ni se mogel razumeti s sedanjim nemškim cesarjem Viljemom II. in odložil je vse častne službe. Z Bismarckom je legel v grob mož, kakoršnih malo pozna svet. Jeklena volja spremljana z veliko srečo je pokojniku dosegala velikanske uspehe. Veliko idejo, zjediniti male nemške države v veliko cesarstvo, je zasledoval tako dolgo, da je ni vresničil. Povsem njegovo delo je, da je cesar Viljem I. bil kronan za nemškega cesarja. Poleg drugih mahinacij, potreboval je v to ponižanja Francije in Avstrije. Prizadjal je tema hude udarce z zmagama pri Sedanu in Kraljevem gradu. Bismarck svojedobno ni bil le vodja cele Nemčije, temveč narekovalc politike po vsej Evropi. Zaslužen mu je bil naslov „železni kancelar“. Bil je krute narave. Ker je imel moč v roki je s silo ugonobil vsakterega, ki mu je nasprotoval, od tod tudi toliki uspehi. Z Bismarckom je legel v grob mož, kateri zasluži, da ga ne pozabijo nemški državljani, a od katerega se mora ostala Evropa obračati kot od svojega nasprotnika. — Bismarcka bodo na njegovo željo pokopali v saskem gozdu nasproti Friedrichsrue. Zapustil je premoženja več milijonov in samo redovi in odlikovanja, ki so deponirana pri dvornem zlatarju v Berolinu, so vredna nad milijon goldinarjev.

Kreta. — Sedaj so vevlasti nekako bolj ostro nastopile proti sultanu. Znano je, da sedaj pospodarijo na otoku Kreta evropski admirali v zvezi z narodnim odborom. Sultana močno jezi, da se to vrši popolnoma brez njega. Razsrdilo ga je tudi močno, da admirali ne dovolijo vstopa na Kreto sultanovim vojakom. Doposlal je vsem velesilam najodločnejši ugovor proti temu. Toda velesile so na kratko odgovorile sultanu in mu svetovale, da naj se pokori sklepom evropskih admiralov in zadovolji s samim protestom, ako se hoče izogniti neljubim posledicam. Tako postopanje napram turškemu sultanu je bilo že davno potrebno.

Španjsko-amerikanska vojska. — Španjcem in Amerikancem se slaba godi na Kubi in Portorico. Neugodno vreme provzroča bolezni. Amerikanski general Schafter poroča, da je v njegovi armadi do 5000 bolnih za mrzlico. Lahko si mislimo neprijetno stanje vojaštva. Vender se čuje, da prodirajo Amerikanci z uspehom proti glavnemu mestu San Juan na Portoriki. Mesto Ponce z 42.000 prebivalci so že vzeli. — Na Filipinih je položaj Španjcev neugoden. Manila se sicer še ni udala, a ni upanja, da bi se še dalje držala. — Mej tem posreduje francoski poslanik Cambon za mir mej Amerikanci in Španjci. Amerikanci stavijo naslednje pogoje: Španjska odstopi Ameriki vse zapadnoindijske otoke, izvzemši Kubo, odreče se nadvladi nad Kubo in privoli, da prevzame Amerika kontrolo, dokler se ne ustanovi definitivna kubanska vlada. Španjska odstopi Ameriki jeden Ladranski in jeden Karolinski otok za napravo premogovega skladišča, prevzame